

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ๔) เพื่อนำหลักอุปหรณมาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน จำนวน ๓,๒๕๑ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) คือ ๓๔๘ คน จากนั้นจึงหากกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างของประชากรตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Last Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยจัดทำกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) สารสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๖ – ๕๕ ปี จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖ มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗ และรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๔

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๕๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่วมดำเนินการและด้านร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านร่วมวางแผนและด้านประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ดังรายละเอียดดังนี้

๑) **ด้านร่วมวางแผน** พบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้านร่วมวางแผน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๑๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยน้อยสูงสุด ($\bar{X} = ๒.๑๐$) ในข้อที่ว่าท่านได้ร่วมเป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านร่วมกับเทศบาลเพื่อพัฒนาท้องถิ่น รองลงมาคือท่านได้เข้าร่วมวางแผน จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น จัดสัมมนา ($\bar{X} = ๒.๐๕$) ในข้อที่ว่า ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๒.๐๓$) ในข้อที่ว่าท่านได้ร่วมสร้างเครือข่ายของกลุ่มสตรีในเขตเทศบาลเพื่อส่งเสริมด้านอาชีพ

๒) **ด้านร่วมดำเนินการ** พบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้านร่วมดำเนินการ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๗๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๑๘$) ในข้อที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมเลือกตั้งนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใส ($\bar{X} = ๓.๑๐$) ในข้อที่ว่า ท่านเข้าร่วมเป็นกรรมการส่งเสริมบทบาทของสตรีโดยเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๒.๓๐$) ในข้อที่ว่า ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น จัดทำข้อมูลการเลือกตั้ง เติมน้ำโปสเตอร์ แจกแผ่นพับ แจกสติ๊กเกอร์

๓. **ด้านร่วมรับผลประโยชน์** พบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้านร่วมรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๔๑$) ในข้อที่ว่า โครงการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งในทุกระดับมากขึ้น รองลงมาคือ โครงการสร้างสิทธิเสรีภาพ ประชาชนรู้ถึงการเลือกตั้งเป็นสิทธิหน้าที่จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาไปใช้สิทธิมากขึ้น ($\bar{X} = 3.39$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.01$) ในข้อที่ว่า ได้รับการส่งเสริมความเสมอภาคชาย หญิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

๔. ด้านร่วมประเมนผล พบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้านร่วมประเมนผล ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 1.57$) ในข้อที่ว่า ท่านได้เข้าร่วมติดตามผลการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล รองลงมาคือ ท่านได้เข้าร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาลบรรลัวัตุประสงค์ ($\bar{X} = 1.53$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 1.47$) ในข้อที่ว่า ท่านได้เข้าร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเป็นไปตามแผนการดำเนินการ

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของสตรี โดยเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ สตรีที่มีอายุต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า สตรีที่มีอายุแตกต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ สตรีที่มีการศึกษาต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า สตรีที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ สตรีที่มีอาชีพต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า สตรีที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ สตรีที่มีรายได้ต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า สตรีที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

๑. ด้านร่วมวางแผน

ปัญหา

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านร่วมวางแผนเกี่ยวกับสตรีมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย มากที่สุด จำนวน ๑๘ คน รองลงมาเป็นสตรีขาดโอกาสในการร่วมวางแผนทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาททางการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๑๕ คน และปัญหาเกี่ยวกับสตรีรู้สึกไม่ได้รับความสำคัญในการกำหนดแนวทางดำเนินกิจกรรม มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๙ คน

ข้อเสนอแนะ

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านร่วมวางแผนในเรื่องของส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมประชุมในการวางแผนร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด จำนวน ๑๖ คน รองลงมาควรสนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมในการวางแผนในกลุ่มงานของเทศบาลในด้านร่วมโครงการในการพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๕ คน และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน ๗ คน

๒. ด้านร่วมดำเนินการ

ปัญหา

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการเมือง ท้องถิ่นไม่สนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมในการลงสมัครรับเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลจากการเลือกตั้งที่ผ่านมา มากที่สุด จำนวน ๒๑ คน รองลงมากลุ่มสตรีมี ส่วนร่วมรับรู้ข่าวสารน้อยในการร่วมดำเนินการร่วมกับเทศบาลทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการทำงาน จำนวน ๑๗ คน และท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญในการตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใส มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๗ คน

ข้อเสนอแนะ

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านร่วมดำเนินการในเรื่องเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สตรีและประชาชนทั่วไปรับรู้ข่าวสารดำเนินการบริหารของเทศบาลเพื่อให้มีส่วนร่วมในการบริหาร มากที่สุด จำนวน ๑๙ คน รองลงมากลุ่มการเมืองควรให้สตรีได้มีบทบาททางการเมือง ได้ลงสมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่นทั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล

ร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่น จำนวน ๑๗ คน และท้องถิ่นควรสนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๙ คน

๓. ด้านร่วมรับผลประโยชน์

ปัญหา

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านร่วมรับผลประโยชน์เกี่ยวกับสังคม ชุมชนยังไม่ให้การยอมรับเกี่ยวกับสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มากที่สุด จำนวน ๑๕ คน รองลงมาสตรีและประชาชนทั่วไปยังไม่เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่จากการเลือกตั้งเป็นการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย จำนวน ๑๗ คน และการเลือกตั้งที่ผ่านมามีการเลือกผู้สมัครแบบระบบเครือข่ายและระบบอุปถัมภ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กลุ่มนักการเมือง มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๗ คน

ข้อเสนอแนะ

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านร่วมรับผลประโยชน์ในเรื่องควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สตรีและประชาชนทั่วไปทราบถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารพัฒนาท้องถิ่น มากที่สุด จำนวน ๑๘ คน รองลงมาควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทสตรี มีความสามารถเท่าเทียมกับชาย เพื่อเลิกความเชื่อดั้งเดิมสนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๑๓ คน และควรมีประชาสัมพันธ์ รณรงค์เรื่องการจัดตั้งในท้องถิ่นมีความโปร่งใส ประชาชนเลือกผู้สมัครที่ความรู้ความสามารถ และมีความซื่อสัตย์ มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๕ คน

๔. ด้านร่วมประเมินผล

ปัญหา

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในด้านร่วมประเมินผลเกี่ยวกับสตรีไม่ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมที่เทศบาลดำเนินการจึงไม่สามารถประเมินผลได้มากที่สุด จำนวน ๑๕ คน รองลงมาเทศบาลไม่เปิดโอกาสให้สตรีและประชาชนทั่วไปได้ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของเทศบาล จำนวน ๑๒ คน และเทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์และประสานงานในการให้สตรีร่วมประเมินผลงานของเทศบาล มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๖ คน

ข้อเสนอแนะ

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในด้านร่วมประเมินผลในเรื่องส่งเสริมให้สตรีติดตามผลการดำเนินงานของกิจการของเทศบาลอย่างต่อเนื่อง มากที่สุด จำนวน ๑๓ คน รองลงมาให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของเทศบาล

อย่างทั่วถึง จำนวน ๑๑ คน และมีการสรุปกิจกรรมผลการดำเนินงานของเทศบาลอย่างต่อเนื่องเป็นประจำเพื่อประเมินผลการดำเนินการเป็นไปตามแผน มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๔ คน

๕.๑.๕ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูนจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านร่วมวางแผน พบว่า การหมั่นประชุมกันเนื่องนิยธรรม พร้อมเพื่อกันประชุม เลิกประชุม และพร้อมเพื่อกัน ทำกิจกรรมที่พึงกระทำในการกำหนดแนวทางการร่วมวางแผน การปฏิบัติงาน กิจกรรม และโครงการ ควรส่งเสริมให้สตรี มีส่วนร่วมในการร่วมบริหารท้องถิ่นเป็น การแสดงออกถึงสิทธิความเสมอภาคหญิง ชาย สนับสนุนกิจกรรมของสตรีรวมถึงด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง นโยบายที่เกิดประโยชน์ต่อสตรี และชุมชน

๒. ด้านร่วมดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสตรี โดยพร้อมเพื่อกัน ทำกิจกรรมที่ควรกระทำเป็นการปฏิบัติที่สำคัญในการมีส่วนร่วมการทำงานไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อ ระเบียบเดิมมีความเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา และให้ความการสนับสนุนในกิจกรรมสตรีร่วมในการ ปกป้องรักษา องค์กร สังคม ชุมชน

๓. ด้านร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสตรีควร ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการให้เกียรติต่อสตรี ควรรับฟังความเห็นของสตรี พร้อมทั้งจะ ช่วยเหลือสนับสนุนในกิจกรรมของสตรี การร่วมรับผลประโยชน์มาจากการดำเนินการตั้งแต่ขั้นร่วม วางแผน ร่วมดำเนินการแล้ว การร่วมรับผลก็ตามมา ผลการดำเนินงานย่อมอยู่ที่ประชาชนทุกกลุ่ม ที่จะได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่จัดขึ้นทั้งนี้ผลของกิจกรรมหรือโครงการ ดังกล่าวจะมีประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง

๔. ด้านร่วมประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสตรี ถือได้ว่าสำคัญ เพราะการทำงานของท้องถิ่นใกล้ชิดกับชุมชน โครงการแต่ละโครงการเป็นการตอบสนองความ ต้องการของชุมชน เมื่อกิจกรรมหรือโครงการสิ้นสุดลงต้องมีการประเมินผลที่เกิดว่าคุ้มค่าหรือตาม ความต้องการของชุมชน มีความโปร่งใส เป็นไปตามเป้าหมาย การประเมินผล ไม่ควรเลือกเพศหญิง ชาย ควรให้ความเสมอภาคหญิง ชายในการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อมปานกลางค่อนข้างน้อยควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นพลังในการพัฒนา มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

๑. ด้านร่วมวางแผน จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้านร่วมวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๑๕$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ด้าน คือร่วมประชุมประชาคม โครงการ ร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = ๒.๕๕$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีในเทศบาลตำบลวังผางมีความสนใจในการเมืองท้องถิ่นเมื่อมีการประชุมประชาคมร่วมกับเทศบาล โดยเข้าร่วมประชุมกำหนดแผนในการพัฒนาท้องถิ่น รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ท่านได้เข้าร่วมจัดทำงบประมาณส่งเสริม พัฒนาทักษะคุณภาพชีวิตของสตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพินดา เกิดมาลี** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๐๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = ๒.๘๓$) ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสตรีมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๑.๕๖$) และ การมีส่วนร่วมในการกำหนดและรับรู้นโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๑.๔๗$)^๑ สอดคล้องกับแนวคิดของ **อรพินท์ สฟโชคชัย** ประชาชนควรมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ต้น คือร่วมคิด เสนอแนวทางและวางแผน^๒ และแนวคิดการมีส่วนร่วมของ **นำชัย ทนุผล** ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เมื่อประชาชนในชุมชนได้มีส่วนเข้ามามีบทบาทในการระบุปัญหาแล้ว ขั้นต่อไป คือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเมื่อประชาชนในชุมชนได้มีส่วนเข้ามามีบทบาทในการระบุปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ ร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาของพวกเขาด้วยตัวพวกเขาเอง การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหา และแนวทางดำเนินกิจกรรมนี้จะมีผล

^๑ สุพินดา เกิดมาลี “มีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม), ๒๕๕๗.

^๒ อรพินท์ สฟโชคชัย, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๓๘), หน้า ๕๙.

ทำให้พวกเขาเหล่านี้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ในกิจกรรมนั้น และจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้”^๓

๒. ด้านร่วมดำเนินการ จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้านร่วมดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า รายข้อที่มีค่าโดยภาพรวมสูงสุด คือ ร่วมส่งเสริมเลือกตั้งนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล ($\bar{X} = ๓.๑๘$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งเป็นอย่างมากเพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ตันอะเส้ง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต. ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ และอาชีพ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น^๔ สอดคล้องกับแนวคิดของ **ธีรวุฒิ ไศภิชฐกุล** ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความหมายครอบคลุมถึงกิจกรรมของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาล และการเรียกร้องต่อรัฐบาลให้สนองตอบหรือดำเนินการตามที่ตนหรือสังคมปรารถนา รวมทั้งการกระทำใดๆ ที่มุ่งจะเข้ามามีอิทธิพลต่อการคัดเลือกบุคคล การตัดสินใจนโยบายและการทำกิจกรรมของรัฐบาล^๕ และแนวคิดการมีส่วนร่วมของ **นิติภูมิ แสงประดับ** การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกต่อกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละบุคคล โดยจะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นบ่อยครั้งเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและความผูกพันในการ ดำเนินกิจกรรม ทฤษฎีการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนได้แสดงออกถึงการร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการ เพื่อให้โครงการที่กำหนดขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด^๖

๓. ด้านร่วมรับผลประโยชน์ จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้านร่วมรับผลประโยชน์

^๓ นาชัย ทนุผล การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. วารสารส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม, (เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, ๒๕๒๘), หน้า ๑๒.

^๔ ศิริพร ตันอะเส้ง, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๒.

^๕ ธีรวุฒิ ไศภิชฐกุล, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : เอ็ม.เอ็น.คอมพิวออฟเซท, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๖.

^๖ นิติภูมิ แสงประดับ, “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัยสนามชัย”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องได้รับการส่งความเสมอภาคชาย หญิง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีในเทศบาลตำบลวังผาง ต้องการให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียม ทางการเมืองเพื่อเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในทางสังคมและการเมืองให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บุญทริก วิชาเจริญ** ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำสตรีในระดับชุมชนท้องถิ่นภาคเหนือของประเทศไทยต่อการเรียกร้องสิทธิสตรี พบว่า แรงจูงใจที่ทำให้ผู้นำสตรีเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือสตรีในภาคเหนือที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายซึ่งเกิดจากระบบชายเป็นใหญ่ที่สั่งสมมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งปัจจัยที่มีส่วนผลักดันและเป็นแรงจูงใจให้ผู้นำสตรีเข้ามาทำงานเกี่ยวกับสตรีในภาคเหนือ ได้แก่^๗ ประการแรก ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ผู้นำสตรีบางคนต้องการเข้ามาช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนภายในหมู่บ้านความยากจนเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงทางภาคเหนือถูกล่อลวงไปขายบริการทางเพศ ประการที่สอง ปัจจัยทางด้านสังคม ผู้นำบางคนยากจนทำให้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและถูกกีดกันไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ผู้นำสตรีที่เข้ามามีบทบาทในการเรียกร้องสิทธิสตรีต้องการจะพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้หญิงมีความสามารถเท่าเทียมกับชาย ต้องการเรียกร้องความเป็นธรรมให้ผู้หญิงด้วยกัน ประการที่สามปัจจัยด้านการเมือง โดยเฉพาะการเมืองการปกครองท้องถิ่น ผู้นำสตรีเข้ามาเพื่อจะมีส่วนช่วยในการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง เข้ามาแสดงศักยภาพ ปัญหาภายนอก คือ การไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ชาย ขาดงบประมาณในการดำเนินงานขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ปัญหาภายใน คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากลักษณะนิสัยที่เป็นส่วนตัวของผู้หญิง เช่น การอิจฉา ริษยา จู้จี้จุกจิก ทำเรื่องเล็กให้กลายเป็นเรื่องใหญ่ แบ่งพรรคแบ่งพวก เป็นต้น เหล่านี้ทำให้การรวมกลุ่มของผู้หญิงไม่ค่อยเหนียวแน่น การขัดแย้งจึงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ **พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ** ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยว่า ในสภาพสังคมปัจจุบันผู้หญิงไม่เสมอภาคกับผู้ชาย ทั้งในด้านสิทธิ การตัดสินใจทางการเมืองการได้รับการยอมรับ เป็นต้น แม้ว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และ มาตรา ๘๐ ได้วางหลักประกันความเสมอภาคหญิงชายไว้และกำหนดให้รัฐต้องมีหน้าที่จัดให้มีมาตรการใดๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสต่างๆ อย่างเสมอภาคกับผู้ชาย^๘ และแนวคิดการมีส่วนร่วมของ **สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและพัฒนา** ตลอดเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามอย่างแข็งขันและต่อเนื่องในการที่จะผลักดันให้บทบาทและความสำคัญของผู้หญิงที่มี

^๗ บุญทริก วิชาเจริญ, “บทบาทของผู้นำสตรีในระดับชุมชนท้องถิ่นภาคเหนือของประเทศไทยต่อการเรียกร้องสิทธิสตรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๕.

^๘ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, “โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้ส่วนร่วมโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใน ๔ จังหวัด ๔ ภาค”, **รายงานการวิจัย**, (โครงการวิจัยรัฐประศาสนศาสตร์: สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๙.

ต่อการพัฒนาประเทศที่ประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลหญิงชายเป็นเครื่องมือสำคัญ ความก้าวหน้าที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด คือ ในปีพ.ศ. ๒๕๔๔ มีการแก้ไขระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้ให้ผู้หญิงและผู้ชายเป็นกรรมการการบริหารกองทุนอย่างเท่าเทียมกัน^๙

๔. ด้านร่วมประเมนผล จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้านร่วมประเมนผล ในเรื่องท่านได้เข้าร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาลเป็นไปตามแผนการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๑.๘๗$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการร่วมกับเทศบาลน้อยรวมถึงการมีส่วนร่วมในด้านการประเมนผลซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการมีส่วนร่วม หลังจากการร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ ด้านร่วมประเมนผลก็จะตามมา เพื่อตรวจสอบกิจกรรม โครงการ การทำงานของเทศบาลว่ามีความโปร่งใส เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ นำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุงหรือแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ **ว่าที่ร้อยตรีธีระยุทธ สุดเสมอใจ** การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เป็นการดำเนินการ โดยบุคคลภายนอกชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่าการที่เข้าไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ ถึงแม้จะมีผู้โต้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคน การคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชนน่าจะ เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า^{๑๐} และแนวคิดการมีส่วนร่วมของ **ฉลาด จันทรมบัติ** การมีส่วนร่วมหมายถึงการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผน ดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมคือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ^{๑๑} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนงค์ ธรรมกุล** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตครุศาสตร์ (การศึกษานอกระบบ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผู้นำและสมาชิกมีบทบาทร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมประชุมอภิปรายปัญหาร่วมกันกับการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมและการร่วมประเมินสรุปผลกิจกรรมที่ดำเนินการรูปแบบที่สมาชิกองค์การชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่รวมกลุ่มกันกำหนด ในการดำเนินกิจการ ทั้งที่เป็นงานส่วนรวมของ

^๙ สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและพัฒนา, บทบาทและสถานภาพที่เปลี่ยนแปลง, (กรุงเทพมหานคร: มปท), ๒๕๔๕. (อัดสำเนา)

^{๑๐} ว่าที่ร้อยตรีธีระยุทธ สุดเสมอใจ, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์), ๒๕๕๐.

^{๑๑} ฉลาด จันทรมบัติ, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”, วารสารการบริหารและพัฒนา, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๓) : ๑๗๖.

ชุมชน คือ กิจกรรมพัฒนาสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมงานบุญประเพณีของชุมชนและของส่วนตัว กิจกรรมการพัฒนาสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน โรงเรียนและวัด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เช่นกิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมร้านค้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นต้น^{๑๒}

๕. จากการวิจัยพบว่าสตรีที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาชีพที่มีความต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะอาชีพนั้นมีความแตกต่างกันในหลายรูปแบบอาชีพ ระยะเวลาในการทำงาน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นผลที่ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นแตกต่างกัน เช่น อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ อาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกร กับ อาชีพค้าขายหรือ พนักงาน/ลูกจ้าง ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของระยะเวลาในการทำงาน กล่าวคือ อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ อาชีพธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย มีความแตกต่างกันในด้านระยะเวลา อาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพค้าขาย กับอาชีพเกษตรกร จะมีเวลาในการทำงานที่ขึ้นอยู่กับตนเอง ทำทุกอย่างโดยไม่ต้องผูกมัดกับใคร คือจะทำเมื่อใดก็ได้ขึ้นอยู่กับความพอใจ และผลผลิตทางการเกษตรจึงทำให้มีเวลามาก แต่อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงาน/ลูกจ้าง นั้น ระยะเวลาในการทำงานขึ้นอยู่กับ สถานที่ กฎระเบียบ จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความแตกต่าง ดังนั้น อาชีพจึงเป็นปัจจัยกำหนดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นปัจจัยหนึ่งได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดนุนารถ จินอนันต์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์” ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ทุกด้าน และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันยกเว้นสถานภาพทางอาชีพและทางการศึกษาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕^{๑๓}

๖. จากการวิจัยพบว่าสตรีที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งแสดงให้เห็น การมีรายได้ที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่มีรายได้มากอาจมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งรายได้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีเวลาเข้า

^{๑๒} อนุช ธรรมกุล การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๓๙.

^{๑๓} ดนุนารถ จินอนันต์, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์), ๒๕๕๒.

ไปมีส่วนร่วมด้วย เพราะหากมีรายได้น้อยประชาชนก็จำเป็นต้องเอาเวลาไปหารายได้ให้มากขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายดำรงชีวิต แต่หากมีรายได้ที่มากพอแล้วก็ไม่จำเป็นต้องหารายได้ให้มากขึ้น เพราะจากการวิจัยในด้านอาชีพนั้นพบว่า ส่วนใหญ่แล้วสตรีในตำบลวังผางมีอาชีพรับจ้าง ซึ่งอาชีพรับจ้างในชนบทนั้นเป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน ขึ้นกับภาระงานและผู้จ้าง จึงทำให้รายได้เป็นปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในตำบลวังผางแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จเร บินลอย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด” ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน ได้รับข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และความรู้ความเข้าใจต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕^{๑๔}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัยดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นให้สตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน อาจเป็นในรูปแบบการประชุมสัมมนา การประชุมสัมมนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสตรีมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้สตรีได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

๒. ควรส่งเสริมให้สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง โดยผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลและกลุ่มการเมืองควรให้ความสำคัญแก่สตรี จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเมืองให้กับสตรีและประชาชนทั่วไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเมือง และมีการส่งเสริมความเสมอภาคของบทบาทสตรีให้มีความสามารถเท่าเทียมกับชาย เพื่อสอดคล้องกับสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคเท่าเทียมกันในระบบการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย

๓. ควรส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการเมืองให้กับสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง และประชาชนทั่วไป มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครองเลือกตั้งตัวแทนกลุ่มสตรีเข้าไปทำหน้าที่บริหารพัฒนาท้องถิ่น

^{๑๔} จเร บินลอย, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลคลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี), ๒๕๕๒.

๔. ควรส่งเสริมให้สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง มีส่วนร่วมในการสำรวจปัญหาความต้องการของสตรีในหมู่บ้าน ชุมชนเสนอปัญหาและจัดทำแผนโครงการพัฒนาสตรีเสนอแผนงานโครงการเพื่อบรรจุในแผนชุมชน ร่วมมือทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มสตรี

๕. ควรส่งเสริมให้สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง และประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม โครงการ ของเทศบาลทุกปีงบประมาณทุกแผน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

๑. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานสตรี กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี ปฏิบัติงานโครงการร่วมกับกลุ่มสตรี จัดทำกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญของชาติ และวันสำคัญเกี่ยวกับสตรี

๒. ควรรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้สตรีมีส่วนร่วมลงสมัครรับเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อให้มีส่วนร่วมการดำเนินงานในท้องถิ่น

๓. พรรคการเมืองควรมีนโยบายที่สนับสนุนสิทธิสตรีได้ลงรับสมัครเลือกตั้งร่วมในการเป็นคณะกรรมการเลือกตั้ง และส่งเสริมให้ สตรีได้ใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากขึ้นในท้องถิ่น สร้างความเป็นธรรมตามหลักการเป็นผู้แทนในระบอบประชาธิปไตย คือประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันเมื่อสังคมมีผู้หญิงเป็นประชากรร่วมอยู่ ผู้หญิงจึงควรได้เป็นผู้แทนของประชาชนตามสัดส่วน

๔. ควรส่งเสริมสตรีให้มีส่วนร่วมรณรงค์สนับสนุนบุคคล พรรคการเมืองของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในการเมืองท้องถิ่น และประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาความเสมอภาค

๕. ควรส่งเสริมให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติการทำงานของเทศบาลทุกนโยบาย

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น เพื่อหาสาเหตุว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

๒. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนมีความต้องการให้สตรีมีส่วนร่วมและมีความต้องการให้สตรีเป็นผู้นำทางการเมือง

๓. ควรมีการศึกษากการประเมินผลนโยบายและกิจกรรม โครงการของเทศบาล ด้านการร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และแก้ไขปัญหาอุปสรรค

๔. ควรศึกษาถึงประสิทธิภาพของแผนโดยการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นหลังจากการศึกษางานวิจัยนี้แล้ว